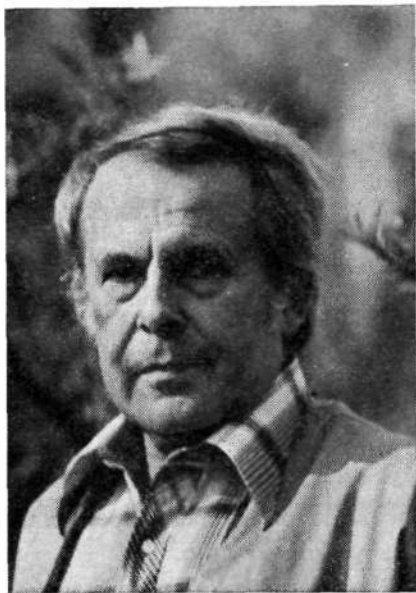

Gyözö
Csorba
(1916),
Madžarska

Trmasto zaupanje

Z vse bolj nasilnim, zasmehljivim, k odgovoru zavezujočim podarkom se oglašava vprašanje: čemu rabi poezija? Ali se sploh lahko vmešava v človekovo življenje, še zlasti v gibanje zgodovine? Kakor je to počela zdavnaj ali še bolj zdavnaj.

Odgovarjanje pesnikov je večidel zmedeno opravičevanje. Na jasnem so si o tem, da je njihov glas šibkejši ne samo od glasov topov

ali bojnih letal (atomske bombe niti ne kaže omenjati!), marveč tudi od kakšnega količkaj resnejšega ročnega orožja. Celo od čedalje bolj trznega hrupa miru.

Jaz pa bi vendarle pospešil slabšanje položaja. Vse do absurda. Do škandala. Zakaj tudi tu »je potrebno, da pride do škandalov«. In če kakšna svetovna katastrofa človeštva ne bo zbrisala s površja zemlje, bo na najnižji točki brezpogojno prišlo do tistega trenutka, ko bo tisočkrat osleparjeno, predresirano, izkoriščeno človeško srce zahtevalo svoje pravice.

Poezija, ta preganjana, čudovita odvečnost, ta nepogrešljiva nekoristnost, ta vsakdanja soha razkošja z vrednostjo kruha bo znova zbudila nenavadno hrepenenje po sebi. Tedaj bo vnovič postala gost, ki ga ne prenašajo le iz vljudnosti, marveč je nadvse ljubi družinski član, obdan z navdušenjem.

S človekom je mogoče manipulirati. Primeri se tudi, da človek manipulira sam s sabo. Toda v njegovem bistvu ga ni mogoče spremeniti. To, katere so človekove najresnejše in najpomembnejše vrednote, želje in potrebe, se je v zgodovini pokazalo že velikokrat. Namera ali naključje sta lahko podrla njihovo hierarhijo, za krajši čas to ali ono tudi ukinila. Dokončno pa jih nista mogla in jih tudi ne moreta obvladati. Duh znova in znova hodi v Canosso za njihovo milost.

To je tudi upanje poezije.

Obstaja neki rimski pravni pojem, »lucrum cessans«. Pomeni: »izostali dobiček«. Po analogiji le-tega pravim, da je mogoč tudi »damnum cessans«. »Izostala škoda«. In kako bi pač bilo mogoče razkriti, koliko sramote so skoz zgodovino preprečili dobrotljivi nadzorniki, med njimi tudi poezija.

Nadalje je resnica tudi to, da smo od neandertalskega prednika prispeli do Rilkeja. Če pa je spolnjenje jezika pogoj za spolnjenje mišljenja, potem so pesniki imeli nekaj vloge tudi v tem procesu.

Človek današnjosti se muči, je raztrgan, tesnoben, brez iluzij. Kakršna je tudi današnja poezija. Morebiti je tudi zato za današnjega človeka zadržujoča. Če pogleda v njeno zrcalo, vidi žalostno podobo. Toda ko bi imel moči za to, bi opazil tudi, da beži prek obzorja te poezije trak svetlobe.

Prek obzorja, pravim. Današnjost, odrezano od pojutrišnjega, pa celo od jutrišnjega dne tudi sam lahko vidim samo temno. Pesimistično. Toda to ni ustrezno gledanje. Če pa v vodo smolaste barve današnjosti spustim z gotovostjo pričakovane kristalne vrelce jutrišnjega in pojutrišnjega dne, bo tudi voda današnjosti videti čistejša in bo morda celo zmogla odsevati modro nebo.

Današnja madžarska poezija? Je del svetovne in evropske poezije. V analitičnosti si je istovetna z njima. Vendar je morebiti bolj harmonična, manj raztrgana, bolj verujoča, toplejša, bliže k srcu. In kakor da jih je tudi več pozornih nanjo.

Tej madžarski poeziji morda niti ni treba dospeti do pekla peklov, ko se bo že začel prerod.

O tem, kolikšno je število pesnikov v svetovnih razmerjih in kako se oblikuje v posameznih državah, ni statistik. Mislim, da se število resničnih pesnikov ne spreminja. Noben pravi pesnik še ni nehal pisati pesmi, ker bi videl, da mu ne prisluhnejo. Pa današnjim pesnikom ne gre lahko. Gledati, videti morajo, doživeti in zasnovati premetavanje sveta. In to tudi počnejo; vztrajno, z upanjem.

To trmasto skupno zaupanje daje tudi meni moč, kadar primem za pero.

ARS POETICA Izgovoriti izgovoriti — —
Poznati je treba skrivalce
Strahovi izginejo skupaj z meglo

Zakaj se veselijo mojih pošasti?
Zakaj se zgražajo nad njimi?
Lastne pošasti gledajo

Pekel priveže k dobi Znova znova
je treba zleteti dol proti njemu

Sonce vzhaja na krilih črnih besed

ANABAZA Leta za nekaj minut!
Toda vi o katerih je govor
tudi od mene bolj brezmočno — —

